

บทที่ 5

สรุปผลการสังเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

การสังเคราะห์งานวิจัยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ มุ่งศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ 8 องค์ประกอบ ของ Guglielmino สรุปผลและอภิปรายผล ดังนี้

สรุปผลการสังเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย พบว่า ทั้งหมดเป็นงานวิจัยประเภทปริญญานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 22 เล่ม

สถาบันที่ผลิตงานวิจัยงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่มากที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผลิตมากเรียงตามลำดับรองลงมา คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันที่ผลิตงานวิจัยน้อยที่สุด 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปีที่พิมพ์เผยแพร่งานวิจัย ปีที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ พ.ศ. 2540, พ.ศ. 2542, พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2544 รองลงมา คือ ปี พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2541 ส่วนปีที่มีการผลิตงานน้อยเท่า ๆ กัน คือ พ.ศ. 2532, พ.ศ. 2534, พ.ศ. 2536, พ.ศ. 2537, พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2545 และไม่มีการผลิตเลยในปี พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2535

วัตถุประสงค์การทำวิจัย ส่วนใหญ่เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของตัวแปร รองลงมา คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร และเพื่อทดลองเปรียบเทียบตัวแปรน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของงานวิจัย

ผลการวิจัยวิเคราะห์ด้านลักษณะของงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ รองลงมา เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ และเป็นงานวิจัยเชิงทดลองน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากร กลุ่มประชากรที่นำมาศึกษาในงานวิจัยส่วนใหญ่เป็น กลุ่มที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี และรองลงมาคือ ข้าราชการและลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ กลุ่มประชากรที่ใช้เป็นลำดับที่สาม เท่ากัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่ม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กลุ่มที่ใช้ศึกษาน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบง่ายมากที่สุด รองลงมาใช้การสุ่ม 4 แบบเท่ากัน คือ การสุ่มแบบแบ่งชั้น การสุ่มแบบหลายขั้นตอน การสุ่มแบบอื่นโดยใช้การสุ่มอย่างมีระบบ และ ไม่มีการสุ่มโดยใช้วิธีเจาะจง และการสุ่มตัวอย่างที่มีการใช้น้อยที่สุดคือ การใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ แบ่งกลุ่ม

ตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 22 เล่มใช้ตัวแปรตามหลักเหมือนกันทุก เล่ม คือ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 องค์ประกอบ ของ Guglielmino โดยใช้แบบวัด ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLRS) มีงานวิจัยบางเล่มที่มีการศึกษาความสัมพันธ์กับ ตัวแปรตามอื่น ๆ เพิ่ม เช่น ภาวะผู้นำ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

การตั้งสมมติฐานของงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นการตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง รองลงมา คือ การตั้งสมมติฐานแบบมีทิศทาง และไม่มีสมมติฐานน้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามทั้งหมด ไม่มีการใช้มาตรวัดทัศนคติเลย แต่มี การใช้เครื่องมืออื่น ๆ ร่วมกันในการวิจัย เช่น แผนการสอน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ใช้การตรวจสอบความเชื่อมั่นมากที่สุด รองลงมา คือ การตรวจสอบความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก ตามลำดับ และใช้การตรวจสอบความยากง่ายน้อย ที่สุด และเครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้เพียงชุดเดียว มีงานวิจัยบางเรื่องที่ใช้เครื่องมือ 2 ชุด

ผลการสังเคราะห์ตามตัวแปรตาม 8 องค์ประกอบ ของกลุกลีเอลมินโน

ในงานวิจัยเชิงสำรวจ เชิงสหสัมพันธ์ และเชิงทดลอง รวมทั้งการวิเคราะห์ค่าขนาด อิทธิพล ผลการสังเคราะห์ พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ทั้ง 8 องค์ประกอบ ของกลุกลีเอลมินโนโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาส ที่จะเรียน อยู่ในระดับสูง แต่องค์ประกอบด้านอื่นๆ เมื่อวิเคราะห์งานวิจัยเชิงสำรวจ เชิงสหสัมพันธ์ เชิงทดลอง และการทดสอบค่าขนาดอิทธิพล อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณางานวิจัย โดย

ไม่นำค่าขนาดอิทธิพลมาร่วมด้วย ผลการสังเคราะห์พบว่า องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย

ข้อมูลทั่วไป ของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา ผลการเรียน สาขาวิชา และสถานภาพของผู้เรียน จากผลการสังเคราะห์สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

งานวิจัยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ เมื่อจำแนกตามเพศ มีงานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 8 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าเพศหญิง จำนวน 5 เรื่อง และไม่มีการศึกษาจำนวน 9 เรื่อง

งานวิจัยที่เพศชายและเพศหญิงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 8 เรื่อง (ครูณวรรณ ปราบพาล, 2543, หน้า 84; จิฎา ไกรวัฒนพงศ์, 2544, หน้า 115; หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์, 2545, หน้า 54) เนื่องจากผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะสามารถรับผิดชอบ และควบคุมการกระทำของตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของคาร์ล โรเจอร์ (1969 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, หน้า 149) เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ที่ควบคุมโดยผู้เรียนเองเท่านั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของศาสตราจารย์ เดย์ (1971, อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, หน้า 30-33) กล่าวว่าผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะ (maturation) เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบตนเองได้ (self-responsibility) มีระเบียบกฎเกณฑ์ของตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตัวเองได้ อีกทั้งผู้เรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา ดังนั้นจึงมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าเพศหญิงจำนวน 5 เรื่องนั้น (วิมลพรรณ กุลตัตนาม, 2538, หน้า 84-85; พิทักษ์ อักษร, 2540, หน้า 101-102) เนื่องจากบทบาททางเพศ (sex role) ของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ดังแนวคิดของ Bem (1978 อ้างถึงใน วิมลพรรณ กุลตัตนาม, 2534, หน้า 84) ที่กล่าวถึงบทบาททางเพศ สรุปได้ว่าเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องพัฒนาการมาตั้งแต่เด็ก บทบาททางเพศจะถูกกำหนดให้มีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง เพศชายจะมีลักษณะเด่นในเรื่องของพลังกำลัง การคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ การพึ่งตนเอง ในขณะที่เพศหญิงมีลักษณะเด่นในเรื่องการแสดงออกของอารมณ์ ความรู้สึก อีกทั้งบทบาททางเพศของวัฒนธรรมสังคมไทยในยุคเก่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนหนึ่งในการ

กำหนด บทบาทเพศชายให้เด่นกว่าเพศหญิง ดังที่ ประสาน ทิพย์ธารา (2532 อ้างถึงใน วิมลพรรณ กุลตัตนาม, 2534, หน้า 84) ให้ทัศนะว่า ประเพณีในวัฒนธรรมสังคมไทย ผู้ชายเป็นฝ่ายเหนือกว่า เด็กชายมีอภิสิทธิ์บางอย่างที่เด็กหญิงไม่ได้ เด็กชายถูกปล่อยให้เผชิญต่อความเป็นจริงของชีวิต จาก เหตุผล ดังกล่าวชายไทยจึงมีบุคลิกภาพเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก เป็นตัวของตัวเอง อีกทั้ง เพศชายพร้อมที่จะปรับตัวเองได้มากกว่าเพศหญิง รวมทั้งพบว่าเพศชายมีอัตราส่วนในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของการศึกษาผู้ใหญ่มากกว่าเพศหญิง ซึ่งต้องรับภาระงานบ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรและบุคคลในครอบครัว เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบในการเรียน (learning style) ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2525, อ้างถึงใน พิทักษ์ อักษร, 2540, หน้า 102) พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีแบบการเรียนรู้แบบอิสระ (Independent) แตกต่างกัน โดยเพศชายมีลักษณะการเรียนรู้แบบอิสระสูงกว่าเพศหญิง อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของเพศชาย ประกอบกับเพศชายมักได้รับการอบรมให้มีความแข็งแกร่ง ให้การแสดงออกมากกว่า ไม่ค่อยได้รับการดำเนินเมื่อทำผิดพลาด รู้จักตัดสินใจด้วยเหตุผล และกล้าคิดกล้าทำ มีความอิสระและเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการเป็นผู้นำของเพศชายจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่ง ที่ทำให้เพศชายมีลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองสูงกว่าเพศหญิง

จำแนกตามอายุ พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 9 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างอายุต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากจะมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย จำนวน 3 เรื่อง และ ไม่มีการศึกษาจำนวน 10 เรื่อง

งานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างที่อายุต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 9 เรื่อง เนื่องจาก (สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ, 2540, หน้า 37; อัญชลี เจียประเสริฐ, 2542 หน้า 93; เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล, 2543, หน้า 87; ครุณวรรณ ปราบพาล, 2543, หน้า 84; ฐิฎา ไกรวัฒนพงศ์, 2544, หน้า 116; ททัตทิพย์ ภาคอินทรีย์, 2545, หน้า 54) ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาทำการวิจัย ส่วนใหญ่มีช่วงอายุใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 18-35 และ 36-60 ปี พิจารณาการแบ่งวัยของบุคคลที่สอดคล้องกับภารกิจเชิงพัฒนาการของ Havighurst (1972 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2536, หน้า 4) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่ทำงานแล้ว มีความพร้อมในด้านวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักการวางแผนการดำเนินชีวิตและแบ่งเวลาได้ สามารถนำตนเองได้ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น อีกทั้งสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิตในโลกการทำงานในปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งบทบาททางสังคม เป็นตัวช่วยผลักดันให้ทุกคนต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่างกัน มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากจะมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง

กว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย จำนวน 3 เรื่อง อภิปรายผลได้ดังนี้ (สุภมาส ทองใส, 2536, หน้า 102; ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์, 2537, หน้า 86; วิมลพรรณ กุลตถ์นาม, 2538, หน้า 94) สอดคล้องกับแนวคิดของโนลส์ (อ้างถึงใน ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์, 2537, หน้า 86) กล่าวว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยา และกระบวนการทางธรรมชาติของผู้ใหญ่ ข้อตกลงเบื้องต้นของลักษณะผู้เรียนผู้ใหญ่ที่แตกต่างไปจากเด็ก เมื่อมนุษย์เราเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะข้อหนึ่งได้แก่ มโนภาพแห่งตน (self concept) เมื่อเติบโตมีพัฒนาการขึ้น ก็ค่อย ๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ ผู้เรียนจะเคลื่อนจากการพึ่งพิงผู้อื่นไปสู่การชี้นำตนเอง พัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตนเองและการชี้นำตนเองได้มากขึ้น

จำแนกตามอาชีพ พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 3 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่างกัน จำนวน 1 เรื่อง และไม่มีการศึกษาจำนวน 18 เรื่อง

งานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 3 เรื่อง เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกองค์ประกอบ (นรินทร์ บุญชู, 2532, หน้า 105; ครุณวรรณ ปราศพาส, 2532, หน้า 86; เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล, 2543, หน้า 88) พบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันนั้น มาจากการที่ผู้เรียนผู้ใหญ่ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ในการที่จะประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา

แต่ในงานวิจัยของนรินทร์ บุญชู (2532, หน้า 105) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีงานทำประจำและนักศึกษาที่ทำงานเป็นครั้งคราว มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากนักศึกษาที่ทำงานไปพร้อมกับการเรียนจะเป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง เพราะรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อการทำงานและการศึกษา รู้จักวางแผนการดำเนินชีวิต แบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสม อาจกล่าวได้ว่าผู้ประกอบอาชีพขณะ สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างอาชีพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่างกัน จำนวน 1 เรื่อง ของ สุภมาส ทองใส (2535, หน้า 105) คือ ผู้เรียนที่มีงานทำประจำจะมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากกว่าผู้เรียนที่ยังไม่มีงานทำหรือเรียนเพียงอย่างเดียว

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 4 เรื่อง และไม่มีการศึกษาจำนวน 18 เรื่อง

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 4 เรื่อง อภิปรายผลได้ดังนี้ (วิไลพร มณีพันธ์, 2539, หน้า 102; อัญชกิ เจียประเสริฐ, 2542, หน้า 92; ครุณวรรณ ปราบพาด, 2543, หน้า 86) การที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัันแต่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน เนื่องจากวัยผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบในการเรียน มีวิยวุฒิที่พร้อมจะศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และการที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัันนั้น ผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าแต่สามารถแสวงหาแหล่งความรู้จากการนำตนเอง อาจมีความกระตือรือร้นในการขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 1 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันจำนวน 4 เรื่อง และไม่มีการศึกษาจำนวน 17 เรื่อง

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 1 เรื่อง เป็นงานวิจัยเรื่องความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสามารถในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ ของ สร้อยทิพย์ อุจวาทิ (2539, หน้า 99) ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง และส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี นอกจากนั้นจบสูงกว่าปริญญาตรี แต่ภาระหน้าที่การงานอยู่ในขอบข่ายเดียวกัน ลักษณะงาน การปฏิบัติงานเป็นงานที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ต้องใช้การตัดสินใจที่เฉียบแหลม เป็นต้น ทำให้ระดับการศึกษาต่างกัันแต่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่างกัันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันจำนวน 4 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาสูงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง (สุกมาส ทองใส, 2536, หน้า 104; วิไลพร มณีพันธ์, 2539, หน้า 102) เนื่องจากกระบวนการทางการศึกษาสอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความสามารถมากกว่า ส่วนงานวิจัยอีก 1 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาสูงกว่า แต่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำกว่า เป็นงานวิจัยเรื่องระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตการศึกษา 11 ของวิมลพรรณ กุลตัญนาม (2538, หน้า 86-87) ผลการวิจัยพบว่า ครูอาสาฯ ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองสูงกว่า ครูอาสาฯ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์

ของระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองกับระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า ตัวแปรทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์กัน และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูอาสาฯ ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่าครูอาสาฯ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

จำแนกตามผลการเรียน พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 7 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันจำนวน 2 เรื่อง และไม่มีการศึกษาจำนวน 13 เรื่อง

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 7 เรื่อง (สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ, 2540, หน้า 100-101; ฐิฎา ไกรวัฒนพงศ์, 2544, หน้า 119) การที่ผลการเรียนไม่มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นกลุ่มวัยผู้ใหญ่ ซึ่งภาวะความเป็นผู้ใหญ่จะมุ่งหวังผลการศึกษาต่างจากเด็ก วัยผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำงานมาแล้ว ฉะนั้นจะมีความรับผิดชอบ รู้จักการแบ่งเวลา การแสวงหาแหล่งความรู้ วิทยาการต่างๆ ด้วยตนเอง การเรียนจึงไม่มุ่งหวังผลการเรียนดีเลิศ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2533, หน้า 79,85) กล่าวว่า คณะหรือสิ่งที่วัดด้วยแบบทดสอบขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น อิทธิพลและความเกี่ยวข้องทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ทางสรีรวิทยาและระบบประสาทส่วนต่างๆ สถานภาพของชนชั้นทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม โอกาสที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกหัด การฝึกอบรม ความเจริญของงาน หรือความเสื่อมถอยทางสติปัญญา ดังนั้นความสำเร็จที่แท้จริงของผู้ใหญ่ต้องไม่มุ่งวัดเฉพาะทางด้านวิชาการ (academic) เท่านั้น ควรวัดในส่วนของการต้องการและบทบาทที่เหมาะสมของผู้ใหญ่ด้วย

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันจำนวน 2 เรื่อง (นรินทร์ บุญชู, 2532, หน้า 104; ศศิธร กุลสิริสวัสดิ์, 2537, หน้า 95) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีผลการศึกษาระดับสูงและระดับกลาง มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่านักศึกษาที่มีผลการศึกษาระดับต่ำ และจากความแตกต่างที่ปรากฏในรายของค์ประกอบพบว่า นักศึกษาที่มีผลการศึกษาระดับกลาง มีมโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อ การเรียนรู้สูงกว่า แสดงว่านักศึกษาที่มีผลการศึกษาคดี จะมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ บรอกเกต และเฮมสตรา (Brockett & Hiemstra, 1991 อ้างถึงใน ศศิธร กุลสิริสวัสดิ์, 2537, หน้า 96) แนวคิดของสมบุรณ์ ศาเลาชีวิน (2526, หน้า 262) และ โอเวอร์สตริต (Overstreet, 1973 citing Knowles, 1975, p. 262) เชื่อว่าผลของการศึกษาในด้านบวกมาจาก

การชี้นำตนเองในการเรียนรู้ เช่น จดจำได้เพิ่มขึ้น สนใจการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสนใจในวิชานั้นมากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนมากขึ้น ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเฉพาะกลุ่มที่ใส่ใจแสวงหาชวนช่วยด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ใดบังคับเกิดจากแรงจูงใจภายใน ผู้ที่บรรลุนั้น ๆ ว่าเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงความสามารถของแต่ละช่วงชีวิตให้มีความแข็งแกร่งขึ้น มีความเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น เพราะมีการพัฒนาเจริญงอกงามอยู่ตลอดเวลา มีการใช้ความรู้และความฉลาดของตนอยู่เสมอ

จำแนกตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีสาขาวิชาที่เลือกเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 2 เรื่อง งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีสาขาวิชาที่เลือกเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันจำนวน 3 เรื่อง และไม่มีการศึกษาจำนวน 17 เรื่อง

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีสาขาวิชาที่เลือกเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 2 เรื่อง (สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ, 2540, หน้า 100; ธรรมวรรณ ปรามพาล, 2543, หน้า 85) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีลักษณะการเรียนรู้โดยรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่มุ่งมีแรงจูงใจอย่างเดียวกัน คือ ต้องการวุฒิการศึกษาเพื่อนำไปเพิ่มพูนวิทยฐานะให้แก่ตนเอง แม้จะมีเหตุผลอื่นบ้าง ก็ไม่ส่งผลให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจน

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีสาขาวิชาที่เลือกเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันจำนวน 3 เรื่อง (นรินทร์ บุญชู, 2532, หน้า 103; สุภมาส ทองใส, 2536, หน้า 102; พัทธกษ อักษร, 2540, หน้า 103) การเรียนในสาขาวิชาที่ ต้องใช้ความเข้าใจ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ สาขาวิชาเหล่านี้นอกจากการจดจำเนื้อหาวิชาแล้ว ยังต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ นำสู่การปฏิบัติจริงด้วย และที่สำคัญต้องมีการพัฒนาความรู้และความสามารถอยู่ตลอดเวลา จึงมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง เพราะต้องมีทักษะสูงและทำให้ตนเองนำทักษะนั้นๆ มาใช้ในการเรียนรู้ของตนเองอยู่ตลอด ส่วนสาขาวิชาที่เน้นสาระความรู้ไปในด้านความจำ และการนำไปใช้มากกว่าการใช้ทักษะความคิดและทักษะด้านอื่น ๆ เช่น สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ฯลฯ จะไม่เน้นทักษะการคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือการนำไปใช้ มากกว่าการเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาเท่านั้น

จำแนกตามสถานภาพ พบว่า งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 2 เรื่อง ไม่มีการศึกษาจำนวน 20 เรื่อง

งานวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกันจำนวน 2 เรื่อง วิไลพร มณีพันธ์ (2539, หน้า 101) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 81.04 และที่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 18.96 ซึ่งเป็นข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของสถานภาพสมรสที่นำมาศึกษา และงานวิจัยของครุณวรรณ ปราบพาล (2543, หน้า 85) ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพสมรส ไม่ว่า โสด สมรส แยกกันอยู่ หม้าย หย่าร้าง มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าถึงแม้จะมีสถานภาพเช่นไร ต่างก็มุ่งหวังในผลสำเร็จของการศึกษา และความสูงในชีวิต

การอภิปรายผลลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ 8 องค์ประกอบ

กรณีงานวิจัยเชิงสำรวจและเชิงสหสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ตามตัวแปรตาม ใน 8 องค์ประกอบ ของกลุกลีเอลมิโน กรณีงานวิจัยเชิงสำรวจและเชิงสหสัมพันธ์ พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ 8 องค์ประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อการเรียน ด้านการมีความรักต่อการเรียน ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และด้านการเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่ดีได้ ส่วนองค์ประกอบที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 3 องค์ประกอบเรียงตามลำดับ คือ ด้านทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหา ด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน และด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด

ลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของผู้ใหญ่ 8 องค์ประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เกิดจากวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ (maturation) (สมบุรณ์ ศาลยาชีวัน, 2526, หน้า 263; อุณตนา นพคุณ, 2527, หน้า 83-84; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, หน้า 30-33; ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2541, หน้า 8-9) ผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีระเบียบกฎเกณฑ์ของตัวเอง มีความสามารถในการควบคุมตัวเองได้ อีกทั้งผู้เรียนผู้ใหญ่ต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา จึงมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมาย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การที่ผู้ใหญ่กลับมาสู่กระบวนการเรียนรู้ นั่นคือ ผู้เรียนผู้ใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการเรียนมาแล้ว จึงพร้อมที่จะเปิดรับการเรียนรู้ที่ตนเองเป็นผู้เลือกด้วยตนเอง ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่ตั้งเป้าหมายของการเรียนไว้อย่างชัดเจน รวมถึงการวางแผนการเรียน ซึ่งเกิดจากความสนใจ ความต้องการของผู้ใหญ่ เป็นแรงจูงใจภายใน ทำให้ผู้เรียนผู้ใหญ่เกิดความพอ

ความพอใจในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้เลือก เป็นการตอบสนองความต้องการ (needs) ของผู้ใหญ่ เพราะมาเรียนด้วยความสมัครใจ ซึ่งเป็นผลให้องค์ประกอบด้านอื่นๆ สูงด้วย คือ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อการเรียน ด้านการมีความรักต่อการเรียน ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และด้านการเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่ดีได้

ส่วนองค์ประกอบที่อยู่ในระดับกลาง มี 3 องค์ประกอบเรียงตามลำดับ คือ ด้านทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหา ด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน (เสงี่ยมจิต เรืองมณี-ชัชวาล, 2543, หน้า 86; สุธิกานต์ เข้มนิล, 2544, หน้า 95) เนื่องมาจากระบบการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาในสังคมไทย เน้นครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน เน้นการเรียนรู้เพื่อสะสมความรู้ เน้นการท่องจำมากกว่าวิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องฟังพาสอน และให้ผู้สอนบอกทุกขั้นตอนในการเรียน และด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด (วิมลพรรณ กุลดัดนาม, 2538, หน้า 75; กิ่งกาญจน์ ตั้งศรีไพร, 2542, หน้า 80; อัญชลี เกียรประเสริฐ, 2542, หน้า 92) จากภาวะของสังคมไทยอาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำ ด้านการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่างไม่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดและแสดงผลงาน และสภาพปัญหาการเรียนที่ใช้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กำหนดประเด็นเนื้อหา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ น้อย ขณะเดียวกันผู้เรียนยังติดนิสัยการเรียนแบบเดิมที่รอฟังการบรรยายจากครูในห้องเรียน ครูผู้สอนไม่สร้างแรงจูงใจในการเรียน ใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว ไม่เข้าใจวิธีการสอนผู้ใหญ่ ทำให้ผู้เรียนไม่ประทับใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ประกอบกับ ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผู้มีงานทำประจำ ต้องคิดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการงานเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่มีเวลาคิดและสร้างสรรค์งานใหม่ ด้านครอบครัววัฒนธรรมการการเลี้ยงดูในครอบครัวไทย ที่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนและต้องปฏิบัติตาม ด้านกายภาพของผู้เรียนสภาพร่างกายที่เจริญเติบโตเต็มวัยต้องรับภาระการทำงานตามความรับผิดชอบ รวมถึงการเติบโตของเซลล์สมองก็เพิ่มขึ้นสูงสุดด้วยเช่นกัน แต่วัยผู้ใหญ่จึงเป็นวัยที่ร่างกายและสมองเจริญเติบโตสูงสุด และเริ่มสู่การเสื่อมสภาพลงด้วยเช่นกัน

กรณีงานวิจัยเชิงทดลอง

ผลการวิเคราะห์ตามตัวแปรตาม ใน 8 องค์ประกอบ ของกลุกลีเอลมิโน กรณีงานวิจัยเชิงทดลอง มีการศึกษาเพียง 4 เล่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลทั้งหมด พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ 8 องค์ประกอบของกลุ่มทดลอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อการเรียน ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านการมีความรักต่อการเรียน ด้านการเชื่อมั่นว่า

ตนเองเป็นผู้เรียนที่ดี การมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหา และด้านความคิดสร้างสรรค์ วิลพร มณีพันธ์ (2539, หน้า 96-99) ได้กล่าวว่า มิงงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้คำอธิบายตรงกัน คือ กลุ่มพยาบาลโดยทั่วไป จะเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นทั้งด้านส่วนตัวและในด้านวิชาชีพ พร้อมทั้งมีการวางแผนถึง 80% ในการเรียนรู้ พยาบาลส่วนใหญ่มีความเป็นผู้ใหญ่ คือ มีวุฒิภาวะ มีความคิด รู้จักรับผิดชอบ อีกทั้งปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายทุกวินาที ทำให้ต้องศึกษาตลอดเวลาและตลอดชีวิตด้วย เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ทันกับสังคมยุคข่าวสารข้อมูล ที่สำคัญงานพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตคน จึงทำให้พยาบาลต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูงกว่าด้านอื่น ส่วนองค์ประกอบที่อยู่ในระดับกลาง มี 1 องค์ประกอบ คือ ด้านด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน วิลพร มณีพันธ์ (2539, หน้า 99) กล่าวว่า งานพยาบาลบางอย่างเป็นงานที่ขาดอิสระ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งการรักษาของแพทย์ และบางกรณีต้องยึดนโยบายของโรงพยาบาลเป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบว่าความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และโอกาสในการศึกษาต่อมีน้อย ตลอดจนขาดการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ ทำให้ด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ 8 องค์ประกอบของกลุ่มควบคุม พิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มี ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านการมีความรักต่อการเรียน ด้านการเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่ดี และทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหา ซึ่งทั้ง 6 ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงตรงกับกลุ่มทดลอง แต่กลุ่มควบคุมมีองค์ประกอบรายด้านต่างจากกลุ่มทดลอง 2 ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน ด้านความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง ทิพพา เดียวประเสริฐ (2541, หน้า 91) กล่าวว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคุ้นเคยกับวิธีการเรียนแบบเดิม ที่ส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบบรรยาย ใช้การเรียนแบบฟังพา จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้เรียนเท่านั้น จึงทำให้มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพล

ผลการวิเคราะห์ตามตัวแปรตาม ใน 8 องค์ประกอบ ของกลุ่กลีเอลมิโน กรณีงานวิจัยเชิงทดลอง โดยการหาค่าขนาดอิทธิพล พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ค่านี้มีความสำคัญ นั่นคือ การทดลองไม่ว่าจะใช้การสอนรูปแบบใด ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนผู้ใหญ่ ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผู้เรียน

ผู้ใหญ่จะมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ไม่แตกต่างกัน การศึกษากฎหมายวิจัยเชิงทดลอง ในการสังเคราะห์งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลทั้งหมด ด้วยลักษณะของงาน ความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อไปเมื่อศึกษาจบ และระบบการเรียนการสอนของการพยาบาล มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนต้องมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง เพื่อพร้อมต่อกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับโนลส์ (Knowles, 1975, p. 61) ที่ว่าลักษณะของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะบางอย่างที่เอื้อต่อวิธีการเรียน ตามรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เรียกว่า สัญญาการเรียน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า องค์ประกอบด้านเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นในการเรียนและแก้ปัญหา ทั้ง 2 ด้านนี้ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 คำนี้นั้นมีความสำคัญ นั่นคือ ในการทดลองโดยใช้การสอนไม่ว่ารูปแบบใด ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม องค์ประกอบด้านเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหายู่ในระดับสูง ไม่แตกต่างกัน ผู้เรียนเมื่อตัดสินใจเข้ามาศึกษา จะเปิดใจรับและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในกระบวนการของการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2532, หน้า 75) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่สมัครใจที่จะเรียนด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับ แต่มีเจตนาที่จะเรียนด้วยความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง และตัวผู้เรียนเองเป็นแหล่งข้อมูล ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้อะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่วนองค์ประกอบด้านอื่น ๆ พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน ด้านเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่ดีได้ ด้านความรักที่จะเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งทั้ง 5 ด้านนี้ ถือว่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 คำนี้นั้นไม่มีความสำคัญ นั่นคือ การทดลองโดยใช้การสอนรูปแบบใดก็ตาม ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม องค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง จะมีความแตกต่างกัน ตามผลการทดลองที่ได้

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การทำวิจัย

อภิปรายผลงานวิจัยกรณีเชิงสหสัมพันธ์ มีการศึกษาความสัมพันธ์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับตัวแปรอื่นๆ ต่างกัน ดังนี้

การศึกษาความสัมพันธ์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับตัวแปรอื่น ๆ ได้ผลการศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนี้

1. ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิจัยสอดคล้องกัน พบว่า มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์กันทางบวก นั่นคือ ถ้ามีระดับการเห็นคุณค่าใน

ตนเองสูง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงด้วยเช่นกัน วิมลพรรณ กุลตัญนาม (2538, หน้า 83) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น เกิดจากแรงจูงใจโดยเฉพาะการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งบุคคลที่มีความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีผลต่อการเพิ่มระดับแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ และการมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโนลส์ (1975, pp. 14-15) ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยากระบวนการทางธรรมชาติ และสอดคล้องเบื้องต้นของผู้เรียนผู้ใหญ่ เกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ ผู้ใหญ่จะมีพัฒนาตนเองและชี้นำตนเองได้สูงขึ้น

2. เหตุผลที่เข้ามาศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เนื่องจากผู้เรียนที่กลับมาเรียนใหม่อีกครั้งนั้นจะมีผลถึงความตั้งใจเรียน ควบคุมตนเองให้ดำเนินไปสู่ผลสำเร็จได้ เป็นผลจากแรงจูงใจภายใน ที่เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้สามารถดำรงรักษาความพยายามเรียนรู้ต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จได้ เมื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 5 ประการ ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ช่วยให้สามารถคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ เรียนรู้อย่างเป็นระบบ

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ และการรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นผลจากเรียนที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง และต้องรู้ถึงความสามารถของตนเองว่ามีในระดับใด มีความต้องการของตัวเอง มีการวางแผนอนาคตของตนเอง นอกจากนี้ยังมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงมีความพยายามและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อให้ตนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพราะวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ความยุติธรรม การตัดสินใจใดๆ ในครอบครัวเกิดจากการตกลงเห็นชอบจากสมาชิกทุกคน มีโอกาสได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีโอกาสคิด ริเริ่ม และตัดสินใจ ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้เป็นคนที่มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นผลให้มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

5. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และความสัมพันธ์กับเพื่อน ในการจัดการเรียนการสอนทางไม่ว่าด้านใดก็ตาม บทบาทของอาจารย์มีส่วนสำคัญอย่างมากในการช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดช่วยกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเรียน และการศึกษาในหลักสูตรที่ต้องใช้เวลานาน ผู้เรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ร่วมกับเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการ

ร่วมกันเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันอยู่เสมอ เพื่อนจึงมีความสำคัญ

6. ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าผู้มีการศึกษาดำกว่า เนื่องจาก การศึกษาเป็นกระบวนการสอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอ ผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมได้รับการ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความสามารถมากกว่า

7. วิธีการเรียนรู้ด้วยการอ่าน ฟัง สอบถาม ดูและสังเกต และการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนสูง แสดงว่าผู้เรียนที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง มีแนวโน้มว่าจะมีระดับการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการอ่าน ฟัง สอบถาม ดูและสังเกต และการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนสูงด้วยเช่นกัน ถึงกัญจน์ ตั้งศรีไพร (2542, หน้า 105) กล่าวว่า ผู้เรียนที่เป็นผู้นำตนเองในการเรียนรู้ คือ บุคคลที่มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความอยากรู้อยากเห็น มีความเชื่อมั่นพยายามบรรลุเป้าหมายของตน และอุปสรรคจะไม่ใช่สิ่งกีดขวาง ตามคำกล่าวของ ทัฟ (Tough, 1979 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2531, หน้า 99) ว่าเมื่อ ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็นก็มักจะแสวงหาความรู้สนองความอยากรู้อยากเห็นของตน ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม สอดคล้องกับ ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์ (2537, หน้า 25) ที่ระบุถึงกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ที่มีการนำตนเอง ตามความเห็นของ บรอกเกต และเฮมสตรา (Brockett & Hiemstra, 1991 อ้างถึงใน ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์, 2537 หน้า 25) ว่ามีหลายรูปแบบ ได้แก่ การอ่าน อภิปราย การเขียน การเข้าร่วมการศึกษาเป็นกลุ่ม ทักษะศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2538, หน้า 2) ที่พบว่า บุคคลที่มีคุณลักษณะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะมีวิธีการแสวงหาความรู้ เริ่มด้วยการอ่าน หนังสือ ดูงาน เข้าไปอยู่ด้วย ฟัง สังเกตและสอบถาม

การศึกษาความสัมพันธ์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับตัวแปรอื่นๆ ได้ผลการศึกษาว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ประสบการณ์ สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง มีความสามารถแสวงหาความรู้ โดยอาจได้รับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำจากอาจารย์ ผู้เรียนก็สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และจากผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ สามารถรับผิดชอบ และควบคุมการกระทำของตนเองได้ ส่วนใหญ่มีงานทำ ทำให้เวลาในการศึกษาน้อย หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545, หน้า 53-58) กล่าวว่า ผู้เรียนไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา จึงมีความตั้งใจและสนใจใน

การเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ส่วนชั้นปีที่ศึกษาเนื่องจากผู้เรียนมีช่วงอายุไม่แตกต่างกันมากนัก ความคิดหรือการตัดสินใจในเรื่องต่างๆจึงใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณางานวิจัยกรณีเชิงทดลอง มีการศึกษาทดลองเพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้วยการใช้รูปแบบการสอนที่ต่างกัน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองได้แก่

ผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ หลังการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง จากองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ สิ่งเร้า หรือสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้าต่อผู้เรียน และการตอบสนองโดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม สิ่งเร้าในที่นี้ คือ การจัดให้แสดงบทบาทตามเนื้อหา การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะความสามารถในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่าง มีปัจจัยที่สนับสนุนที่ทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ในขั้นตอนการมีการแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองในแต่ละครั้งของการสอน ต้องใช้เวลา และบางครั้งบทบาทแสดงในสถานการณ์จำลองอาจนำเสนอเนื้อหาวิชาได้ไม่ครอบคลุม การใช้สถานการณ์จำลองในการสอนเป็นวิธีการเรียนที่ค่อนข้างใหม่และยังไม่คุ้นเคย วิธีการเรียนแบบเดิมที่ผู้เรียนคุ้นเคยส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย และการเรียนแบบฟังพา จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้เรียน

การสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงาน พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในกลุ่มที่ได้รับการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เปรียบเทียบระหว่างหลังการสอนและก่อนการสอน พบว่า แตกต่างกัน โดยหลังการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการสอน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงานสามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าการสอนตามปกติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงานสามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดีกว่าการสอนปกติ กระบวนการในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจตนเองในด้านการพัฒนาตนเอง พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีวินัยและพัฒนาทักษะในการเรียนและการแก้ปัญหา และดำเนินการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน เมื่อพิจารณาการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงานต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม

สมมติฐาน เนื่องจากรูปแบบการสอนในคลินิกตามปกตินั้นจะเน้นการฝึกการใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาล จากการศึกษา พบว่า ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาลมีความคล้ายคลึงกับกระบวนการคิดวิจารณ์ญาณเป็นอย่างมาก การสอนในคลินิกนำปัจจัยที่พัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณ ในระดับใกล้เคียงกับการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน อีกทั้งผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนที่ต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษาปรึกษาหรืออาจเขียนตามเพื่อนในกลุ่ม จึงทำให้ค่าคิดวิจารณ์ญาณของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และการจัดการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาในทุกขั้นตอนของการพัฒนาแฟ้มสะสมงาน แต่ในการพัฒนาดังกล่าวนักศึกษาอาจไม่ได้ฝึกการคิด ทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์แบบ จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณของกลุ่มที่ได้รับการสอนในคลินิกโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนไม่แตกต่าง

การใช้สัญญาณการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้สัญญาณการเรียนมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านมโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และด้านการเรียนแบบวิริยและอิสระ อยู่ในระดับที่สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าก่อนการสอน เมื่อพิจารณาการใช้สัญญาณการเรียนรู้ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า กลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักศึกษาที่ใช้สัญญาณการเรียน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน มีปัจจัยสนับสนุน คือ การเรียนรู้โดยใช้สัญญาณการเรียนเป็นวิธีเรียนค่อนข้างใหม่ ไม่คุ้นเคย เพราะวิธีเรียนแบบเดิมผู้เรียนคุ้นเคยส่วนใหญ่เป็นแบบบรรยาย ผู้สอนจะมีบทบาทในการกำหนดบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ผู้เดียว ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อย ส่วนใหญ่มีแบบการเรียนแบบพึ่งพา ในขณะเดียวกันกระบวนการเรียนการสอนยังขาดการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ใหม่ การสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ แยกแยะหาเหตุผลในเชิงองค์รวมอย่างเป็นระบบ อาจเป็นผลจากลักษณะวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสังคมไทย ขาดการสร้างความรู้ ระยะเวลาการทดลองค่อนข้างน้อย มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ เพราะเป็นช่วงเวลาที่สิ้นสุดภาคเรียน นักศึกษามีความวิตกกังวลกับการเตรียมตัวสอบปลายภาค เป็นตัวแปรแทรกซ้อนในการวิจัยครั้งนี้ และการเรียนโดยใช้สัญญาณการเรียนมีผลกระทบต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย เพราะกระบวนการเรียนต้องมีการเตรียมการเรียนการสอน ทั้งผู้เรียนและผู้สอน โอกาสสำหรับการเรียนรู้ยังเปิดไม่มาก ที่จะให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ รวมทั้งประสบการณ์ผู้สอนต่อการเรียนโดยใช้สัญญาณการเรียนยังไม่มีคามชำนาญพอ

การจัดการสอนบนเว็บ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอยู่ด้วยกัน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน เช่น ความสามารถ ความพร้อมในการเรียนรู้ ภูมิหลังที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ ลักษณะและบรรยากาศของ

สถานที่เรียน รวมทั้งหลักสูตรและวิธีการสอน ดังนั้นการจัดการสอนบนเว็บสามารถส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ดี และมีประสิทธิภาพมากกว่ารูปแบบการจัดการสอนแบบปกติ ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าในที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรใช้แบบวัฏระดับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLRS) นี้ ไปพัฒนาให้เหมาะสมกับหน่วยงาน และกลุ่มผู้เรียน เพื่อช่วยประหยัดงบประมาณ และเวลา

1.2 การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ควรพิจารณาความเหมาะสมของลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่แต่ละกลุ่ม เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ มาพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2.2 ควรมีระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่

2.3 ควรศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มและการมีอิสระในการเรียน ของลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่

2.4 ควรศึกษาวิจัยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ ในระบบการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542

2.5 ควรศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในกลุ่มเด็ก เพื่อประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน ให้ตรงกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของเด็ก